

Strategisk plan – Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet 2016 – 2018

Fastställd av Institutionsstyrelsen vid Kulturgeografiska institutionen 20160222

A. Lägesbeskrivning

Den totala arbetstiden för institutionens anställda kan förenklat sägas bestå av tre ungefär lika stora delar. En tredjedel är forskning, en tredjedel är utbildning på grundnivå och avancerad nivå och en tredjedel består av forskarutbildning.

Utbildning

Kulturgeografiska institutionen har, om man räknar med studenter i geografi, som är registrerade på Institutionen för naturgeografi varje år mellan 400–500 studenter. På grundnivå återfinns de stora studentgrupperna inom huvudområdena samhällsplanering, kulturgeografi och geografi.

Vi medverkar även inom utbildning inom *Kandidatprogrammet i global utveckling* och deltar i *Internationellt masterprogram i samhällsvetenskapliga miljöstudier* som går första gången under hösten 2016.

Allt sedan Bologna-processen har masterstudenterna ökat i antal och andel. Andelen helårsstudenter på avancerad nivå sett till det totala antalet helårsstudenter har varit så högt som 25% (2011). Idag är den lägre, 16% (49 av 302, år 2014). Arbetet med dessa kurser utgör periodvis en stor del av personalens timmar både för T/A personal och lärare. Under perioden 2016–2018 kommer antalet 20–24 åringar att fortsätta att minska för att sedan 2020 öka något. Bedömningen är att vi behöver vara mer aktiva i rekrytering och behålla studenterna över längre tid och vara beredda på att öka andelen masterstudenter.

Sett över en längre period så har undervisningen kommit att ske allt mer i samarbete med andra institutioner. Sedan länge har geografiutbildningen bedrivits tillsammans med Institutionen för naturgeografi. Programmet för samhällsplaneringen har också alltsedan starten haft en bred bas i ledningsgruppen med representanter från en rad skilda institutioner inom samhällsvetenskap och humaniora. *Kandidatprogrammet i global utveckling*, *Masterprogram i globalisering, miljö och social förändring* och *Internationellt masterprogram i samhällsvetenskapliga miljöstudier* är exempel på nyare verksamheter där det också finns samarbeten med såväl samhällsvetenskapliga som naturvetenskapliga ämnen.

Forskning

Forskningen inom institutionen har ändrats något över tid, men vissa inriktningar har funnits länge. I dagsläget är forskningen organiserad i tre forskningsprofiler. Dessa benämns *SURE*, *Befolkningsgeografi, migration och GIS* samt *Historisk geografi och landskapsstudier*.

Forskningen är dynamisk och varje forskningsprofil har dragit in ett flertal rådsfinansierade projekt som kommer vara aktiva under den närmaste treårsperioden. Vi befinner oss också i en övergångsperiod där två av våra tre professorer har gått eller kommer gå i pension. Rekrytering professor pågår (2016) och kommer att påverka den framtida forskningsinriktningen.

SURE

SURE består av flera forskningsinriktningar Urban Geografi, Urbana Afrika, Policy & Planering och Genus, med ett flertal forskare och doktorander. Profilen sammanlänkar projekt på lokal, regional och nationell nivå i Sverige, Europa och Afrika, ofta med betoning på nutida samhällsfrågor. Fokusområden är makt, genus, plats- och rumsdynamik, praktik och motpraktik kring planering, hållbar utveckling/ojämn utveckling, mobilitet och identitet.

Befolkningsgeografi, migration och GIS

Befolkningsgeografi är ett forskningsfält där samhällsförändringar ses som ett resultat av mänskligt handlande i tid och rum. Befolkningsgeografisk forskning använder kvalitativ och kvantitativ metodik för att förstå hur människors livsbanor formas och för att analysera hur individuella livsbanor påverkar aggregerade utvecklingsmönster. Forskningsprofilen uppmärksammar särskilt den roll som migrationen och bostadsförhållandena spelar i människors liv. Forskningen baseras på intervjuer i kombination med GIS-baserad analys av longitudinella befolkningsdatabaser.

Forskningen bedrivs inom tre överlappande områden: (1) Befolkningsgeografi (2) Migrationsstudier (3) Geografi och digitala resurser.

Historisk geografi och landskapsstudier

Forskningsinriktningen är ett ledande forskningsområde inom samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet och kan ännu fångas i förkortningen FarmLandS: farming, landscape and society. (jordbruk, landskap och samhälle) Forskarna är särskilt intresserade av; *jordbruk* som en praktik inklusive jordbrukarens kunskap och arbete, *landskapet* som en mötesplats mellan natur och kultur, dess historia samt frågor om plats och rum och *samhället* där bland annat institutioner, gender och politisk ekonomi blir belyst. Genom att relatera platser och geografiska förlopp till varandra och kritiska analyser dessa, studeras jordbruksregimer i olika delar av världen både i samtiden och i historien. Dessa studier har också tillämpningar i analyser av arter, skogsbruk, naturvård, bebyggelselokalisering, samt inom kultur- och naturvård. Vid sidan av globala synteser och projekt i Europa genomförs just nu studier i Etiopien, Kenya, Sydafrika, Tanzania, Mongoliet och Ukraina.

Samverkan

Genom vår forskning inom alla tre profilerna och vår utbildning i främst samhällsplanering så har vi på olika sätt kontakt med arbetsmarknaden och våra alumner. Alumnerna har använts bland annat som mentorer för våra studenter och dessa utgör också en ingång för studenternas praktik och uppdragsprojekt av skilda slag främst inom olika myndigheter i Storstockholmsområdet. Under en tvåårsperiod har vi också en extra resurs genom att en lokal samverkanskoordinator är placerad vid institutionen.

B. Mål

Grunden för att kunna genomföra vårt uppdrag är att skapa goda förutsättningar. Vårt övergripande mål är att inom våra begränsade resurser att konstant förbättra arbetsmiljön för de anställda och våra studenter.

Målen kan i punktform beskrivas på följande sätt:

- **Skapa en god arbetsmiljö för de anställda och studenterna vid institutionen, där det råder delaktighet, jämställdhet och likabehandling.**
- **Institutionen ska bedriva utbildning av hög kvalitet och vara forskningsnära på alla nivåer.**
- **Institutionens forskning ska stärkas, bli nationellt ledande och internationellt framstående.**
- **Institutionen ska värna om en god samverkan med det omgivande samhället. Institutionens utbildningar ska utformas så att studenterna kan bli en tillgång på alla plan i samhället.**

C. Resurser

Personal

Ca 40–45 personer är årligen anställda vid institutionen. Detta antal har varit relativt stabilt över en längre tidsperiod. Vi har en bra sammansättning av personalen, med lektorer där alla är disputerade och är aktiva inom forskningen och publicerar och söker forskningsmedel. Ungefär 15 personer är lärare, inklusive vikarier.

Vid institutionen finns en väl fungerande administration som hanterar studieadministration, personaladministration, ekonomi, studievägledning, datorer och system. Den består 2016 av fem personer samt en administrativ chef. Dessa stödjer såväl undervisning som forskning.

Stödfunktionerna för kärnverksamheten är väl fungerande och anpassad efter dagens verksamhet. Fyra institutioner på samhällsvetenskaplig fakultet har ingått ett samarbete för att täcka upp då det finns ett tillfälligt behov för studieadministration, ekonomihantering och personalärenden. Vi har därmed minskat vår sårbarhet inom administrationen. Vi delar också vaktmästartjänst med de naturvetenskapliga institutionerna i Geovetenskapens hus.

Ekonomi

Vi har i grunden en god ekonomi med goda förutsättningar att bedriva verksamheten. Extern finansieringen har varit på ungefär 10 miljoner/år och denna nivå kräver ett tålmodigt arbete från våra forskare. Här finns möjlighet att expandera verksamheten och det kan vi påverka själva. Vi känner av en brist på FUF-medel för motfinansiering av större projekt. Vi behöver i kommande budgetar ta höjd för den möjligheten.

Takbeloppet på UGA medlen har legat kvar på ungefär samma nivå och ser inte ut att kunna utökas i någon större utsträckning i närtid. Det kommer leda till en successiv urholkning på grund av löneutvecklingen. Detta behöver på sikt leda till förändringar på undervisningssidan. Den tillfälliga höjningen av HÅP/HÅS ersättningen för studenter för HS-området måste också beaktas vid framtida ekonomisk planering.

Under ett antal år har det sparade kapitalet ökat till en hög nivå. En anledning är att vissa lektorer har undervisat fler timmar än planerat, på grund av underbemanning, och institutionen har således en framtida skuld i timmar till vissa medarbetare. Detta behöver begränsas av flera skäl, inte minst arbetsmiljön för dessa medarbetare. Institutionen har också fått kvalitetsmedel då flera utbildningar enligt UKÄ utvärdering har fått mycket hög kvalitet. Under kommande år ska överskottet reduceras och intecknas för strategiskt viktiga satsningar.

Lokaler

Vi har ändamålsenliga lokaler med nära tillgång till systerinstitutionen naturgeografi där det finns många kopplingar inom undervisning på grundnivå och avancerad nivå. Vi har goda möjligheter för undervisning med datorsalar och en blandning av små och större undervisningssalar. Eftersom personalsituationen varit relativt stabil under en längre tid finns i dagsläget inga större behov av ytterligare kontorslokaler.

D. Handlingsplan

Ett led i att skapa bra arbetsförutsättningar är att skapa en ökad stabilitet både för undervisning och för T/A-personalen. Vi behöver göra uppdrag, bemanningen och personalen mer flexibel då exempelvis forskningsmedel erhålls och vid frånvaro av andra slag. Vi gör detta med några ledord som kan formuleras på följande sätt; *öppet samtal* och *respekt*.

Öppet samtal innebär att vi ska slå vakt om en kollegial diskussion som inkluderar hela institutionen. En förutsättning är att information ska nå alla medarbetare. För att öka utbytet av kunskap och information ska ett mentor program skapas. På forskningssidan ska vi ha aktiva seminarier och öka samverkan mellan forskargrupper. *Respekt* innebär att vi ska ha respekt för vårt uppdrag som utbildande och forskande institution. Vi ska vidare ha respekt för studenter och personal och deras olika förutsättningar, bakgrund, språk, kultur m.m.

- Under perioden ska den organisatoriska och sociala arbetssituationen på arbetsplatsen undersökas. Baserat på denna undersökning ska en handlingsplan utarbetas för fortsatt arbete.
- Upprätthålla en god fysisk arbetsmiljö för anställda och säkerställa att var enskild medarbetare har en fullgod arbetsplats ur ergonomiskt synvinkel.
- Aktivt arbeta med likabehandlings- och mångfaldsfrågor.
- Regelbundet följa upp jämställdheten mellan män och kvinnor

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Inom utbildningen finns flera utmaningar under perioden.

- Vi ska granska våra utbildningar och skapa hållbara planer för program och kurser genom att bland annat harmonisera och samordna kurser mellan olika program och olika nivåer. Det är i det sammanhanget viktigt att identifiera vilka moduler som är samma på olika kurser och program.
- I samband med att UKÄs utvärderingssystem behöver kvalitetsarbetet ändras på institutionen vad gäller utvärderingar. Kvalitetsplanen ska spela en central roll.

- Vi ska öka ägandeskapet inom huvudområdet geografi, inom ramen för ett samarbete med Institutionen för naturgeografi.
- Vi ska undvika problem med underbemanning. Enligt planen ska nya lektorer rekryteras under 2016, men vi ska även se över behoven inför framtiden då arbetet med att tillsätta många vikarier varje år inte är hållbart. Kortidsförordnade lärare är viktiga för vår undervisning men det kan påverka kursutveckling negativt.
- Under perioden ska vi genomföra kvalitetssatsningar för UGA där lektorer under perioden får ökad forskningstid vilket kommer berika undervisningen.
- Vi ska genomföra kvalitetssatsning på pedagogiska projekt som stöd för utveckling av kursverksamheten. Stöd kan ges i form av medfinansiering.
- Forskningsprofilerna ska få delar av kvalitetsmedelen för att kunna genomföra pedagogiska projekt, t ex för att ta fram läromedel och utforma övningar.
- Internationalisering för studenterna är viktig. Vi ser gärna att våra studenter ska kunna läsa delar av sin utbildning på andra universitet. Utbytet av studenter sker på en för Stockholms universitet på en mycket hög nivå, ca 40-50 studenter per år har varit inresande under 2013-2014 och ca 20 per år har varit utresande under samma tid. Här krävs resurser för att få ett gott utbyte för inresande och utresande. Vi kommer behöva se över antalet utbytesavtal med syfte att minska inflödet av studenter. Vi behöver kunna erbjuda en studiegång som passar den inkommande utbytestudenterna för att få en rimligare arbetssituation för de som administrerar verksamheten.

Forskning och forskarutbildning

Forskningen utgör en viktig del av verksamheten och den större delen görs av lektorer och doktorander. Det är viktigt att förutsättningarna finns för att bedriva forskning.

- Det är viktigt att säkerställa och öka universitetslektorernas forskningstid. Detta görs idag bland annat genom att alla lektorer ska ha fem veckors sammanhållen undervisningsfri tid under terminstid. Den ovan nämnda kvalitetssatsningen kommer också att borga för mer forskningstid för lektorerna.
- Vi behöver strategiskt inom institutionen stödja ansökningsförfarandet och underlätta för ansökningar till forskningsråden.
- Individuella strategiska planer för all forskande personal inklusive doktorander ska skapas och följas upp årligen.
- Vi ska säkerställa att en nya medarbetare ska beredas möjlighet att berika forskningsmiljön.
- Vi ska vara beredda på att ändra forskningens struktur och ändra forskargruppernas inriktning, eftersom forskningsfokus flyttas.
- Med tanke på personalens storlek är det rimligt att uppnå två befordringar per år antingen till docent eller professor. Målet är att sex personer ska till 2018 ha befordrats.
- Säkerställa att antalet professorer och docenter genom rekrytering eller befordran bibehålls eller ökas för att säkerställa en god handledning på forskarnivå. Aktiva handledare ska ha genomgått utbildning för att handleda forskarstuderande.
- Forskarutbildningen måste fortsatt ha tydliga strukturer med progressiva seminarier och en god genomströmning. Institutionens forskningsprofiler har där en viktig roll för att stödja doktorander.

- Ett mål är att bibehålla eller öka antalet forskarstuderande så att den kreativa miljön inte äventyras.
- Doktoranderna ska erbjudas mentorer.

Stödverksamheten

En förutsättning för att kärnverksamheten ska fungera är att det finns robusta stödfunktioner.

- Vi ska ha väldefinierade uppdrags-, funktions- och rollbeskrivningar för alla befattningar, där så väl arbetsuppgifter, ansvar som befogenheter framgår. Befogenheter i studentfrågor behöver klargöras.
- Vi ska ha tydliga och väl kommunicerade delegationer som syftar till att administrationen kan avlasta kärnverksamheten från administrativa sysslor samt till att erbjuda snabb och bra service till medarbetare och studenter. Det är viktigt att veta vem man ska vända sig till i olika frågor.
- Vi ska stärka möjligheterna till kontinuerlig kompetensutveckling för alla medarbetare
- Vi ska utveckla samarbetet med andra institutioner för att säkerställa funktionerna inom administrationen.

Kommunikation och samverkan

Kommunikationen består av två delar. Den ena handlar om institutionens interna information, där alla ska vara delaktiga. Vi måste också förbättra kommunikation till studenter, allmänheten och forskare. Vi behöver en väl fungerande infrastruktur för kommunikation via olika medier. Institutionens hemsida och flöden i sociala medier ska hållas ajour och förmedla relevant information.

Kommunikationen till forskare är av naturliga skäl den vetenskapliga publiceringen. Den är en förutsättning för forskningen att få genomslag och dessutom möjligheten att attrahera nya forskare samt få forskningsmedel. Här har de senaste 10 åren en stor förändring gjorts avseende vetenskaplig publicering. Enligt universitetets bibliometriker var institutionens värde enligt systemet som baseras på norska listan år 2007 18,2 och hade till 2014 ökat till 39,2. Värdena har varierat under perioden men det är en påtaglig förändring från publiceringar i monografier i form av bokkapitel till publiceringar i artikelform. Vi behöver stimulera en fortsatt publicering av vetenskapliga artiklar.

Samverkan kommer att bli allt viktigare för Stockholms universitet. Det är betydelsefullt för studenternas anställningsbarhet, vår kunskap om arbetslivet inom vårt fält och för vår uppdragsverksamhet av skilda slag. Samverkan ska under perioden utvecklas och en strategisk plan för det fortsatta arbetet ska upprättas. Möjligheten att utnyttja alumner ska uppmärksammas. Man kan överväga om erfarenhet av samverkan ska lyftas fram som en särskild merit vid rekrytering av lärare.